

Rapport fra Norges Fredsråds observatør under FNs 60. generalforsamling, 2005

Innhold:

Innledning

Målsettinger og temas2
Avklaringer s3
Forberedelser i Norges3

Del 1: Oppdragets rammevilkår

Tidsrammes4
Økonomiske rammers4
Observatørens programs4
Oversikt over møters5
Dynamikken i observatør gruppe og delegasjons6

Del 2: Arbeidet mellom NYC og Norge

”Hjemmefronten”s8
Politisk påvirkning og observatør rollens9

Avslutning

Anbefalinger til UD og fremtidige observatørers10
--	----------

Skrevet av Alexander Harang,
5. november 2005

Innledning

Jeg ble nominert som FN observatør av Norges Fredslag, (NFL), og utnevnt til observatør av Norges Fredsråd (NFR) i januar/ februar 2005. Jeg er ydmyk og takknemlig ovenfor styrene i disse organisasjonene som med dette ga meg en fantastisk mulighet til å følge FNs 60. generalforsamling på nært hold. Jeg vil også uttrykke en stor takknemlighet til Utenriksdepartementet for at de årlig legger inn et betydelig arbeide i denne observatørordningen, og i tillegg sponser hver NGO observatør med inntil 30 000 kroner under sitt opphold. Denne økonomiske støtten var helt avgjørende for at jeg i det hele tatt kunne stille som observatør i FNs 60. generalforsamling.

Mitt utgangspunkt for dette oppdraget var følgende **målsettinger**;

1. Oppdraget skal bidra til å skape økt interesse for fredsarbeid i FN i norsk fredsbevegelse, og virke kompetansebyggende i forhold til bevegelsen.
2. Min tilstedeværelse under generalforsamlingen skal bidra til å gi fredsorganisasjoner en inngangsport til å kunne følge FNs arbeid i forhold til saker av deres interesse direkte og inngående under generalforsamlingen enn ellers mulig.
3. På det personlige nivå skal oppdraget bidra til nettverksbygging og økt kompetanse om generalforsamlingens arbeid.
4. En vesentlig del av mitt etterarbeid skal komme NFL til gode, og jeg vil derfor bruke NFLs kanaler til å spre informasjon innhentet under oppdraget utover høsten.

For å imøtekomme denne ambisiøse målsetting planla jeg å vektlegge for og etterarbeid opp imot fredsorganisasjonene i særlig grad. Disse planene ble lagt frem for NFRs styre ved flere anledninger i styremøter høsten 2005, og ble diskutert med daglig leder i NFR.

Ukene i NYC besto av intens jobbing. I løpet av de tre ukene jeg var der hadde jeg hele 79 møter. Dagene besto stort sett av arbeid, som oftest fra 5 om morgnen til 10 om kvelden.¹

Tematisk sett konsentrerte jeg meg om å få oversikt over **følgende saker på UNGAs agenda**;

- a. Atomnedrustning
- b. UNGAs behandling av konvensjonen for fredskultur
- c. Handel med illegale håndvåpen
- d. Landminespørsmål
- e. Vest Sahara
- f. Kvinnens rolle i krig og fred, (UNSC 1325)
- g. Konvensjonell nedrustning
- h. Atomvåpenfrie soner
- i. Generell nedrustning
- j. Forholdet mellom nedrustning og utvikling

Ut fra denne målsetting og dette tematiske fokus prioriterte jeg følgende arbeidsmetode i NYC; studere samtlige resolusjonsforslag fremmet i 1. komité, følge forhandlingene i denne komiteen, konsultere med andre lands delegasjoner, og dokumentere prosess og

¹ Møteplan: se s5

avstemningsresultater underveis. I forhold til NGO kontakter i NYC prioriterte jeg mange møter med Haag Apellens kontor, Mayors for Peace, IPB, ICG og Peace Boat prosjektet i tillegg til de NGO møtene som var del av observatørens program. Jeg hadde også en rekke samtaler med de som jobber med de tema nevnt over i den norske FN delegasjonen i NYC. (Fra nå av referert til som delegasjonen).

Utenom dette innhentet en stor mengde informasjon ved å følge UNSC og UNGA sesjoner, samt aktivt bruk av FNs dokumentasjonstjenester. Rapportering til "hjemmefronten", (forklart nedenfor), om utviklingen innen deres respektive interesseområder ble også prioritert. Jeg prøvde også etter beste evne å følge observatør programmet som den norske FN delegasjonen hadde satt opp for observatørene.

Når det gjelder arbeidet i nedrustningskomiteen mer spesifikt har jeg laget en egen rapport på det som vil gjøres tilgjengelig for leserne etter behov. Jeg har derfor vektlagt dette arbeidet i liten grad i denne rapporten, selv om det er dette arbeidet jeg brukte mest tid på under oppholdet i NYC.

Avklaringer

Denne rapporten vil distribueres til Utenriksdepartementet, Norges Fredsråds styre og Norges Fredslags sentralstyre.

Grunnet denne rapportens begrensede omfang, (maks 10 sider), vil jeg skrive en separat rapport i forhold nedrustningsarbeidet i FNs 60. Generalforsamling. Denne rapporten vil derfor ikke ta for seg de politiske resultater og prosesser fra generalforsamlingen, men heller fokusere på observatørrollen og dens rammer. På denne måten håper jeg å gjøre rapporten mer relevant for mottagerne, og spesielt for fremtidige observatører til UNGA.

Med delegasjonen menes den norske FN delegasjonen til NYC.

Med organiserte møter menes de møter organisert for observatørgruppen av delegasjonen.

Forberedelser i Norge

Foruten arbeide med "hjemmefronten", som redegjort for i denne rapportens del 2, besto mine forberedelser hovedsaklig av samtaler med tidligere NFR observatører, diskusjoner internt i NFR og informasjonsmøter i UD.

Fra juli til oktober hadde jeg en rekke samtaler om de politiske problemstillinger jeg har møtt under oppdraget med Fredsrådets forrige observatør, Stian Christensen. I den siste tiden før avreise hadde jeg også noen svært matnyttige samtaler med en annen tidligere FN observatør, Anne Halvorsen. Jeg er svært takknemlig for deres bidrag til mine forberedelser, og ikke minst deres avsettelse av sin tid til dette formål. Hjertelig takk.

Jeg deltok også på to informasjonsmøter arrangert av UD's FN seksjon. Dette var også nyttig. Innad i Fredsrådets sekretariat hadde jeg mange samtaler om oppdragets ideelle målsetting, noe som også har vært viktig for min utførelse av oppdraget.

Del 1:

Oppdragets rammevilkår

Tidsramme for oppdraget

Jeg gjorde noen uvanlige valg når det gjelder valg av perioden jeg ville fungere som observatør i FN. Tradisjonelt blir observatørene sendt i tre puljer. Disse er lagt opp av UD's FN seksjon på en slik måte at NGO representantene skal være observatører i to uker. Av hensyn til 1. komité's planlagte arbeidsprogram gjorde jeg det imidlertid tidlig klart for FN seksjonen i UD at jeg ønsket å være tilstede i tre uker; fra 17/10 til 4/11, for å kunne følge komiteens substansielle arbeid fra begynnelse til slutt. UD var hele tiden svært imøtekommende ovenfor mitt ønske. Det eneste de uttrykte bekymring for i forhold til dette var de økonomiske rammene som forklart i neste avsnitt.

Økonomiske rammer

UD støttet mitt opphold med inntil 30.000 norske kroner². Denne stønaden består av dekning av hotellregning, flybillett samt kostpenger som tilsvarer 830 kroner pr dag. Min økonomi var under hele oppholdet svært anstrengt, noe jeg var forberedt på, siden jeg hadde planlagt et mye lengre opphold enn normalt. Jeg valgte derfor å kjøpe flybillett med mellomlandinger på et tidlig tidspunkt, noe jeg sparte mye penger på. Jeg bodde også på den absolutt billigste måten jeg kunne finne. På den måten fikk jeg akkurat pengene til å strekke til. Fredsrådet la ut de 30.000 jeg hadde i garanti fra UD i forskudd gjennom et midlertidig lån³.

Observatørens program

Delegasjonen la mye arbeid i det program vi observatører ble tilbudt. I løpet av mine tre uker besto programmet av hele 35 møter. 12 av disse var fellesmøter for observatørene på morgenen. Disse kalles morgenmøter, men er ikke de samme morgenmøter som delegasjonens egne morgenmøter. På observatørens morgenmøter fikk vi en kjapp orientering om hva delegasjonen prioriterte av saker oppe i FN denne dagen, og en del praktisk informasjon. Jeg deltok på alle morgenmøtene og har referater derfra.

Den andre gruppen av møter som inngikk i observatørprogrammet var møter på delegasjonen hvor ansatte der ga oss en generell introduksjon om deres arbeidsfelt eller generelle FN tema. Eksempler på slike tema var FN's budsjett, 1000 års målene og FN's fredsbevarende styrker. Personlig var disse møtene mindre interessante da min oversikt over FN generelt og kunnskap om de tema som ble prioritert overgikk det kunnskapsnivå introduksjonene var tilpasset. Disse møtene prioriterte jeg derfor lavest.

Den tredje og siste typen møter observatørkalenderen besto av var møter med FN organisasjoner og andre relevante organisasjoner. På disse møtene fikk vi høre introduksjoner av svært høy kvalitet, som oftest av folk på toppnivå i organisasjonene. Eksempler på slike VIP'er vi fikk møtt er UNDP sjefen selv, Kemal Darvis, og ICG "guruen" Donald Steinberg. Disse møtene gav oss observatører anledning til å stille spørsmål og komme i kontakt med svært interessante mennesker. Disse møtene er de jeg satt mest pris på, og prioriterte høyest i observatørprogrammet.

² Betalingen er ikke mottatt i skrivende stund

³ Se vedlagte avtale om midlertidig lån datert 3/10.

Da konflikter i møtekalenderen oppsto nedprioriterte jeg observatørprogrammet i forhold til arbeidet i førstekomité. Første uke medførte dette at jeg gikk jeg glipp av 4 møter av de 14 møter som utgjorde observatørprogrammet. Uken etterpå var forholdet 3 av 15, og siste uke 2 av 6. Grunnen til at jeg valgte å nedprioritere dette programmet er hoveddelen av disse møtene er ment å gi observatørene en introduksjon til et generelt tema FN jobber med. Da jeg har studert og jobbet i forhold til FN systemet i en årrekke så jeg en del av disse møtene som lite matnyttig i forhold til å følge komitéarbeidet. Dette valget fant jeg forøvrig bred støtte for både i delegasjonen og blant observatørene.

Fjorårets NFR utnevnte observatør til FNs generalforsamling, Stian S. Christensen, skrev i sine rapporter detaljert om et tilsvarende observatørprogram⁴. Da det ikke er store endringer i dette programmet siden fjor har jeg valgt å ikke rapportere utfyllende på dette punktet. I stedet har jeg i tabellen nedenfor stikkordsmessig nevnt møtene. Jeg har individuelle referater for alle møtene og jeg gjør dem gjerne tilgjengelig på forespørsel.

Oversikt over FN møter satt opp på min kalender i NYC (Rød skrift betyr at jeg ikke deltok)

Observatør kalender etter delegasjonens initiativ	Nedrustningsmøter etter eget initiativ	NGO og andre personlige møter etter eget initiativ
* 12 morgenmøter i delegasjonen i tillegg til:	* 18 møter i førstekomité i tillegg til:	* 20 møter med Tovish (atomnedrustning) og Helen (Haag Appellen) i tillegg til:
Ministerråd Løvland om FN generelt	Nedrustningskomiteens arbeide med Astrid Ryan	Lunsj med Langeland (atomnedrustning)
Mona Jul om FN generelt	”Thematic talks”	Cora Weiss om IPB
FN og urbefolkning	Tracking and Tracing SALW	Mayors for Peace
FNs fredsbevarende op	SALW PoA 2006	Peace Boat
UNDP milienium project	Culture for Peace UNGA	Quakers
UNSC Midtøsten	Biting the Bullit project	WILPF kontoret
DPKO	Disarm agreements today	Nedrustnings kontoret
Øk/ Humanitær seksjon delegasjon	SALW draft res debatt	NUPI pressekonf i NYC
Kaj Eide om Kosovo	UNSC 1325	
Lunsj på Generalkonsulatet	1325 fem års jubilé	
UNICEF besøk		
Sjømannskirken		
Arabisk utviklingsrapport		
Norges Bank		
ICG besøk		
FNs finansielle situasjon		
UNDP besøk		
FN omvisning, Regionale spørsmål, Global Compact, Carolyn Hannah, Norges Bank og Statoil besøk		

Delegasjonens dynamikk

⁴ Se Stians rapport nr 1 på http://www.nowar.no/documents/rapport1_UNGA04.doc og rapport nr 2 på http://www.nowar.no/documents/rapport2_UNGA04.doc

Førsteinntrykket av delegasjonen var fenomenalt; de viste stor innsats ovenfor oss i det at de hadde satt av mye tid til oss observatører, og de ga inntrykk av å ta oss svært alvorlig. I løpet av uken var dette inntrykket noe endret. Det synes som om delegasjonens ledelse var svært opptatt av å vise andre i sitt miljø at de hadde stortingsrepresentanter med på laget, og vesentlig mindre opptatt av oss øvrige observatører. I tillegg syntes delegasjonens store innsats ovenfor gruppen ofte å stå i sammenheng med delegasjonens behov for å meddele de bevilgende myndigheter i Norge at delegasjonen gjør en viktig og jobb, som de utøver på en særdeles god måte. I løpet av andre uke synes delegasjonen å behandle alle observatørene mer likestilt, og jeg oppfattet deres tilnærming som mindre preget av egne politiske/ økonomiske motiver. I uke tre fikk delegasjonen storflott besøk av den nye Utenriksministeren og øvrig politisk ledelse. Dette tok selvsagt mye av delegasjonens oppmerksomhet, sammen med stortingsrepresentantenes Washington opphold mellom 2. og 4. november.

Observatørgruppens dynamikk

Observatørgruppen besto av stortingsrepresentanter fra Krf, H og Frp frem til fredag 21. oktober, da gruppen ble utvidet med to nye representanter fra Ap. I tillegg til disse besto gruppen av NGO observatører fra St. Olav Skulen, Helsingforskomiteen, FN sambandet, FOKUS, Mellomkirkelig Råd, LO og NHO. Alle disse NGO observatørene forlot delegasjonen før min siste uke begynte. Stortingsrepresentantene ble til 10. november.

I utgangspunktet ble vi behandlet som en gruppe. De to første dagene ble vi behandlet som likeverdige, -NGO observatører som stortingsrepresentanter. Fra og med den første onsdagen utviklet det seg imidlertid et skarpt skille mellom de to typene observatører. Dette startet med at ambassadør Løvald orienterte om at tradisjonen tilsier at stortingsrepresentanter bør introdusere og gi takketalen i forbindelse med våre møter. Allerede samme dag utvikler dette seg til at stortingsrepresentantene tar seg en førsterett til å stille spørsmål i møtene. Vi andre får beholde vår rett til å stille spørsmål, men vi blir altså gjort annenrangs, uten press fra arrangørene, (altså delegasjonen).

Undertegnede pekte seg umiddelbart ut som den best forberedte på de relevante tema i gruppen. Representantene fra Helsingfors-komiteen og Mellomkirkelig Råd pekte seg tidlig ut i tilsvarende retning. Dette ble i starten liten grad respektert av stortingsrepresentantene, men i større grad av delegasjonens fagfolk. Etter hvert fikk imidlertid kunnskapsnivå i forhold til våre felles møters tema mer å si for representantenes respekt ovenfor oss andre. Dermed ble også skille mellom stortings og NGO representant vasket ut etter hvert. For undertegnede del var denne situasjonen en effektiv døråpner inn til de tre delegasjonsmedlemmene som jobbet med saker innen nedrustningskomiteen, noe som ga meg ytterligere innsikt i nedrustningsarbeidet delegasjonen var involvert i.

Dynamikken i observatørgruppen bedret seg på de fleste måter i løpet av oppdragets andre uke. Observatøren fra Mellomkirkelig Råd tok et oppgjør med skille mellom stortingsrepresentanter og oss andre på en profesjonell måte, (bl.a. ved en tale holdt under ambassadør middagen), noe som ble positivt mottatt i alle leire. I løpet av denne andre uken dro de andre NGO observatørene, og de to nye representantene fra Ap bidro til en mer hyggelig og likestilt stemning i observatør leiren. Stortingsrepresentantene fortsatte i større grad å være på "ferie" enn oss andre, men forskjellene utjamnet seg gradvis. I løpet av denne uken hadde alle stortingsrepresentantene tatt selvstendig initiativ til å følge FNs arbeid ved minst en anledning. Det at de har med seg familie og venner gjør at de i mindre grad bruker tid med delegasjonen og i FN resten av perioden.

I siste halvdel av perioden virker det også som om delegasjonen på sin side senker skuldrene litt, og virker litt mindre ambisiøse i forhold til observatørens program. Flere møter blir flyttet/ omrokkert på kort varsel, og informasjonsflyten er svært dårlig fra delegasjonens side. Man bruker eksempelvis verken e-post eller telefon for å varsle om endringer i programmet. Dette går i særlig grad utover min evne til å følge med, da jeg er den som bruker minst tid på delegasjonen, og mest tid i FN bygget. Det at jeg i liten grad var på delegasjonen når det ikke var møter straffet seg altså på dette punktet. Dårlig informasjonsflyt ødela hele seks forskjellige møter for min del den andre uken av perioden.

Jeg ble invitert til mer enn jeg kunne rekke over av faglige som sosiale begivenheter av ansatte i delegasjonen. Det var tydelig at disse ansatte likte at jeg er engasjert og godt forberedt i forhold til politisk innhold i FN arbeidet. Jeg ble derfor ved flere anledninger med delegasjonsmedlemmer på kveldstid, også hvor bare det sosiale sto i fokus, uten andre observatører til stede. Riktignok kjente jeg noen av de ansatte i delegasjonen fra før, men følte samtidig at jeg fungerte svært bra på et sosialt nivå med de ansatte i delegasjonen.

Den siste uken av mitt oppdrag var jeg den eneste NGO observatøren ved den norske FN delegasjonen i NYC. Denne uken dro stortingsrepresentantene på studietur til Washington DC f.o.m. onsdag t.o.m. fredag. Denne turen var lagt til rette spesielt for stortingsrepresentantene. Da nedrustningskomiteens arbeid imidlertid ble sluttført tidligere enn planlagt, (1/11), og jeg dermed ikke hadde noe annet program for disse dagene ba jeg delegasjonen om å få bli med på denne turen. Delegasjonens svar var nei, fordi dette kunne skape problemer med presidens for de neste delegasjoner. Ansatte ved delegasjonen ga meg imidlertid klar tilbakemelding på at de gjerne ville ha hatt meg med, at de mente jeg ville ha bidratt svært konstruktivt på turen og i gruppen, men at de ikke kunne begynne å strekke på regelverket, spesielt fordi dette ville ha hatt økonomiske konsekvenser. Jeg hadde selvsagt full forståelse for delegasjonens beslutning. Denne situasjonen satt meg imidlertid i en situasjon der jeg ikke hadde noe observatørprogram eller andre viktige oppgaver å utføre i forhold til oppdraget mitt de siste dagene. Denne anledningen brukte jeg til å ta meg litt ferie i NYC.

Del 2: Arbeidet mellom NYC og Norge.

Arbeid opp mot ”hjemmefronten”.

Før avreise spurte jeg alle Norges Fredsråds medlemsorganisasjoner og NTA om hvilke saker de var opptatt av i forhold til årets generalforsamling. Dette ble gjort formelt via e-post⁵, samt uformelt ovenfor enkelte nøkkelpersoner på tomannshånd. Responsen var ikke særlig oppløftende, men CCM, IKFF, NFL, PRESS og DnF responderte positivt med en rekke enkeltsaker de gjerne ville jeg skulle følge på deres vegne. I kortfattetthet var sakene disse:

⁵ Se vedlegg nr 1

- a. Fredskultur, etter oppfordring fra CCM
- b. Atomnedrustning, etter oppfordring fra DnF og NTA
- c. UNSC 1325, etter oppfordring fra IKFF
- d. Konvensjonell våpenhandel etter oppfordring fra PRESS og NFL
- e. Sonespørsmål etter oppfordring fra DnF

Dette lå altså som forutsetning for prioriteringen nevnt i innledningen. I tillegg til dette hadde jeg en rekke forberedende møter med tre grupper jeg fra nå av vil referere til som hjemmefronten. Jeg gjorde også et mislykket forsøk på å forankre hjemmefronten til NFR igjennom en ansatt i sekretariatet. Han ble dessverre syk etter at han hadde påtatt seg ansvaret for å koordinere arbeidet mellom meg og gruppene. Det var ikke tid eller anledning til å finne en erstatning for hans rolle før min avreise. Med dette mistet jeg mitt viktigste kontaktpunkt i Norge under oppdraget.

De forberedende møtene med engasjerte i fredsbevegelsen bar imidlertid frukter. Det første håndfaste resultatet var MPI gruppen. MPI gruppen, (Midle Power Initiativ; en gruppe sammensatt av NTA, NLA, Statens strålevern og NFR), er en mer uformell ekspertgruppe på atomnedrustning. Vi besluttet at jeg skulle rapportere spesielt i forhold til hva som skjedde med tanke på atomnedrustning i 1. komité til denne gruppen i god tid før avreise. Denne gruppen rapporterte jeg til en gang i min første uke, men mottok svært begrenset respons på innspill, og innstilte derfor rapportskrivningen til fordel for faste konsultasjoner med Mayors For Peace (MfP) kampanje sjef Aaron Tovish i NYC. Aaron har nære bånd til MPI gruppen. Tovish er MPI gruppens mest permanente kontakt i NYC, og rapporterer ofte til Stine Rødmyr, som både er nestleder i NTA og MPI gruppe medlem i Norge. Jeg har brukt mye tid med MfP, og vet at informasjon jeg har levert igjennom denne kanalen har kommet frem til både MPI nettverket i Norge, samt statssekretær nivået i UD.

Den andre gruppen av hjemmefronten var Vest Sahara gruppen, der tre ledende aktivister på området fra Vest Sahara komiteen og Norwatch deltok. I forberedende møter med gruppen hadde jeg lagt frem noen forslag for å få adressert Vest Sahara i forhold til landminearbeidet i FN's 1. og 4. komité. Gruppen gikk for ideen, men responderte aldri på mine rapporter i tide under oppholdet i NYC. Rapporteringsarbeidet i forhold til denne gruppen ble derfor innstilt i uke 43, selv om jeg har samlet en rekke dokumenter og annen informasjon jeg skal formidle til dem når jeg kommer hjem igjen.

Den tredje gruppen hjemmefronten besto av var tre nøkkelpersoner i PRESS og to NFL medlemmer som jobber spesielt med våpenhandel. Jeg har forberedt mye stoff til dem om hva som har skjedd på FN nivå i forhold til deres arbeid, og ikke minst hva som planlegges videre. Jeg har imidlertid ikke rapportert på konkret arbeid i 1. komité som jeg gjorde til de andre gruppene, da jeg anså norsk politisk påvirkning mot instruks på området som unødvendig i forhold til organisasjonenes målsettinger med sitt arbeid. Om noe uventet skulle ha inntruffet, og Norge ville ha inntatt en mindre progressiv rolle, ville gruppen imidlertid stått parat. Jeg er rimelig sikker på at arbeidet jeg har gjort for gruppen her i NYC vil være kjærkomment for aktivistene i Norge. Vi har allerede planlagt flere allmøter som inngår som del av mitt etterarbeid/ informasjonsspredning på denne fronten.

Det politiske klimaet i Norge var svært hektisk i tiden jeg rapporterte grunnet regjeringsskifte og fordeling av komitéverv på Stortinget. Dette var forventet, og jeg hadde derfor avklart med hjemmefronten at arbeidet vårt først og fremst skulle innrettes for å skape politisk press mot

den nye regjeringen i Norge, og dermed oppnå instruks fra Norsk politisk ledelse etter våre ønsker inn mot delegasjonen. I forhold til atomnedrusting blinket det seg tidlig ut tre resolusjoner hvor dette arbeidet var innlysende, og den nye instruksene fulgte MPI gruppens ønsker ved å stemme for NAC resolusjonen og den Japanske resolusjonen. Jeg tror imidlertid at dette resultatet i større grad skyldes den nye regjeringens allerede etablerte politikk enn MPI gruppens eksterne press i uke 42 og 43. Når det gjelder arbeidet i forhold til landminespørsmål og vest Sahara kom jeg ingen vei. Dette skyldes mange faktorer, som vil ta for stor plass til å kunne redegjøre for her. Når det gjelder 1325 har jeg fulgt flere møter og har med meg en del materiale å formidle videre til IKFF og andre interesserte når jeg kommer hjem. Tilsvarende gjelder UNGA behandlingen av fredskultur konvensjonen i forhold til CCM.

Politisk påvirkning og observatørrollen.

Før avreise hadde jeg klargjort to vitale begrensninger med tanke på politisk påvirkning ovenfor hjemmefronten og Fredsrådets styre. For det første var jeg ikke innstilt på å drive politisk påvirkning ovenfor delegasjonen i NYC. Det er viktig å forstå at diplomatkorps ikke fungerer som primære policyleverandører, og at man derfor bør respektere tjenestemannsvei i et slikt observatøroppdrag. Delegasjonen er politiske utøvere som jobber etter politisk instruks fra politisk ledelse hjemme. Om man skal drive politisk påvirkning under et slikt oppdrag mener jeg derfor at arbeidet primært skal rettes inn mot de som gir instruks direkte eller de som former det politiske klimaet hjemme. Dette er viktig både for å drive effektiv politisk påvirkning og for ikke å virke unødig belastende på delegasjonen. Ut fra denne begrensningen sier det seg selv at man er avhengig av god organisering hjemme for å kunne bidra til effektiv politisk påvirkning fra NYC. Målet man må søke å oppnå i denne forbindelse bør derfor være at en som observatør formidler viktig informasjon til lobbyister i Norge og legger til rette for politisk debatt i Norge, ikke at man utøver slikt arbeid direkte fra NYC i FN og ovenfor den norske delegasjonen.

En slående erfaring fra oppholdet i NYC er at vi som observatører nyter stor tillit fra delegasjonen. Denne tilliten var synlig på flere måter, bl.a. ved at jeg som observatør fikk utdelt "Rådgiver ID" for å kunne manøvrere fritt i FN bygningen. Denne ID'en gjorde at jeg ved mange tilfeller ble kontaktet av andre lands delegasjoner i den hensikt å få meg til å uttale hva som var Norges posisjon på forskjellige saker. Selv om jeg som oftest visste hva som var Norges offisielle holdning på disse sakene avsto jeg selvsagt fra å fremstå som norsk representant i slike samtaler, men understreket min rolle, for så å heller diskutere hva de andre delegasjonene mente om temaene. Som leseren skjønner er en slik tillitt lett å utnytte for fremme av egne politiske agendaer, noe som gjør at vi skal være spesielt oppmerksomme på den tillitten som vises ved å tildele oss en slik ID. Denne tillitten skal ikke utnyttes av observatørene.

Som allerede implisert er jeg ikke fornøyd med hvordan oppdraget mitt bidro til fredspolitisk påvirkning på hjemmebane under mitt opphold i UNGA. For at et slikt arbeid skulle ha fungert optimalt måtte jeg hatt et mer dedikert og pågående miljø hjemme å innhente informasjon til. Når man er observatør i UNGA trenger man respons fra de en rapporterer til. Man må få vite hva som trengs av informasjon når en påvirkningsprosess er i gang, og man må i det hele tatt bli "brukt" av de man leverer informasjonen til for å fungere optimalt. Jeg oppfattet altså ikke at jeg hadde et slikt miljø å spille på lag med i Norge i tilstrekkelig grad.

Avslutning

Jeg hadde en svært interessant tid i FNs 60. generalforsamling, hvilke jeg er veldig takknemlig for. Det viktigste for meg personlig har vært å se og bli kjent med menneskene bak FN politikken. Etter å ha fulgt FN politikken igjennom dokumenter i en årrekke føler jeg nå at min forståelseshorisont i forhold til FNs nedrustningsarbeid har ekspandert voldsomt ved å ha kunnet være fysisk til stede i generalforsamlingen. Det er noe helt annet å se hvordan de store enighetene oppnås i praksis enn bare å kunne lese hva disse enighetene substansielt består av.

Når det gjelder anbefalinger i forhold til **utnevning av fremtidige observatører** vil jeg nevne følgende; observatørene bør være svært godt forberedt for et slikt oppdrag. Med det mener jeg at de bør kjenne FN systemet spesielt godt, at de må være kjent med de politiske debattene som pågår i FN og at de må kjenne norsk FN politikk best mulig. I tillegg bør observatørene både være villige til, og evne å jobbe hardt for å utnytte de muligheter et slikt oppdraget gir. Dette bør ikke ses som noen form for ferieopphold. De som i fremtiden skal få æren av å være FN observatører bør dessuten være gode nettverksbyggere. Dette er eksempelvis nødvendig for å etablere egne "hjemmefronter" i forhold til oppdraget. Det er videre avgjørende at observatørene kan avsette mye tid til for og etterarbeid i forhold til oppdraget. Det er viktig å forberede seg og å oppdatere sin "hjemmefront" i lengre tid før avreise. Samtidig er det viktigste med et slikt oppdrag, sett fra et bevegelsesperspektiv, den informasjonsformidling og kompetanseheving innen feltet observatøren skal bidra til i tiden etter sin hjemkomst.

Når det gjelder **anbefalinger i forhold til observatørordningen** vil jeg gjerne oppfordre til å bruke observatørene for det de verdt. Delegasjonen bør få mer ut av sine gjester enn tilfellet er i dag. Allerede fra første informasjonsmøte i UD fikk vi observatører høre at det ikke forventes noe av oss fra UD's side. Dette er urettferdig ovenfor UD da vi som observatører får så mye mer enn det vi gir i forhold til UD. Det representerer også dårlig ressursutnyttelse da vi som observatører har mye å tilby delegasjonen. Den verdien observatørene innehar som delegasjonen først og fremst burde utnytte i større grad er vårt generelle samfunnsengasjement. Observatørene er ofte markante aktører og premissleverandører innen norsk FN politikk. Vi observatører følger mange debatter delegasjonen ikke kjenner hjemme i Norge, og vi besitter mye fagkunnskap innen delegasjonens fagområder de ikke nødvendigvis er oppdaterte på. Observatørene bør derfor engasjeres i dialog med delegasjonen og FN seksjonen i Norge om det norske politiske miljø så vel som fagdiskusjoner om FN politikk i større grad enn tilfellet er i dag. Jeg opplevde delegasjonen som svært interesserte i innlegg fra vår side innen disse tema, og denne type dialog burde være en obligatorisk del av observatørenes program etter mitt syn.